

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 grudnia 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Andrzej Struzik (spr.)
Sędziowie:	SSA Teresa Rak SSA Marek Boniecki
Protokolant:	st.sekr.sądowy Katarzyna Wilczura

po rozpoznaniu w dniu 12 grudnia 2014 r. w Krakowie na rozprawie

sprawy z powództwa **T. K.**

przeciwko (...) **Spółdzielni Mieszkaniowej w N.**

o stwierdzenie nieważności uchwały

na skutek apelacji strony pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w Nowym Sączu

z dnia 15 lipca 2014 r. sygn. akt I C 282/14

oddala apelację.

Sygn. akt I ACa 1310/14

UZASADNIENIE

T. K. w pozwie skierowanym przeciwko (...) Spółdzielni Mieszkaniowej w N. domagała się stwierdzenia nieważności uchwały Rady Nadzorczej pozwanej spółdzielni Nr (...)z dnia 28 stycznia 2014 r. w przedmiocie wykluczenia jej ze spółdzielni oraz zasądzenia kosztów procesu. Powódka zarzuciła, że uchwała ta jest sprzeczna z przepisami art. 24 § 2 i 5 prawa spółdzielczego, gdyż nie została uzasadniona, a nadto po jej stronie brak było winy umyślnej lub rażącego niedbalstwa skutkującego niemożnością pogodzenia jej dalszego pozostawania w spółdzielni z postanowieniami statutu lub dobrymi obyczajami. Powódka powołała też postanowienia § 16 statutu, które normują podstawy wykluczenia członka ze spółdzielni twierdząc, iż w jej przypadku nie doszło do realizacji wskazanych tam przesłanek oraz podniosła, że zaskarżona uchwała nie wskazuje, jakimi konkretnymi zachowaniami naruszyła ona prawo lub statut.

Pozwana Spółdzielnia wniosła o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów procesu. Pozwana wskazała, że wykluczenie powódki ze spółdzielni było następstwem nagannych zachowań syna powódki D. K., który urządzał awantury na klatce schodowej, brał udział w bójkach, niszczył mienie, co powodowało obawy mieszkańców bloku o ich bezpieczeństwo. Powódka była informowana o motywach podjęcia uchwały wcześniejszymi upomnieniami, jak też w piśmie, przy którym doręczono jej uchwałę o wykluczeniu oraz uczestniczyła w zebraniu Rady Nadzorczej. Zdaniem pozwanej uchwała znajduje podstawy w przepisach art. 24 § 1 i 2 prawa spółdzielczego oraz postanowieniach § 14 pkt 2, § 16 ust. 1 i 2 lit. h, § 18 ust. 1 i § 135 ust. 13 statutu pozwanej spółdzielni.

Wyrokiem z dnia 15 lipca 2014 r. Sąd Okręgowy w Nowym Sączu stwierdził nieważność uchwały nr(...) Rady Nadzorczej (...) Spółdzielni Mieszkaniowej w N. z dnia 28 stycznia 2014 r. w sprawie wykluczenia ze spółdzielni członka T. K. oraz zasądził od strony pozwanej na rzecz powódki kwotę 397 zł tytułem kosztów procesu.

Uzasadniając ten wyrok sąd I instancji ustalił, że powódka do chwili podjęcia zaskarżonej uchwały była członkiem (...) Spółdzielni Mieszkaniowej w N. i wraz z mężem M. K. oraz pełnoletnim synem D. K. zajmuje lokal mieszkalny nr (...) w budynku przy ul. (...) będącym w dyspozycji pozwanej spółdzielni. Lokal ten stanowi odrębną własność powódki i jej męża na prawach wspólności majątkowej małżeńskiej. Syn powódki nadużywa alkoholu. Z inicjatywy powódki Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Miasta N. spowodowała wszczęcie postępowania o leczenie odwykowe D. K., co doprowadziło do wydania w 2007 roku przez Sąd Rejonowy w Nowym Sączu postanowienia zobowiązującego D. K. do leczenia odwykowego. Kolejne postępowanie w tym przedmiocie zakończyło się postanowieniem z dnia 15 września 2010 r. o zastosowaniu wobec D. K. leczenia odwykowego w stacjonarnym zakładzie leczenia odwykowego. Z upływem 2 lat postępowanie w tym przedmiocie zostało umorzone.

Jesienią 2013 r. mieszkańcy budynku przy ul. (...) w N. za pośrednictwem zarządzającego budynkiem Zarządu Administracji (...) zwrócili się do pozwanej spółdzielni z prośbą o podjęcie działań, które doprowadzą do poprawy bezpieczeństwa w budynku, wskazując na naganne zachowanie D. K., który wraz z odwiedzającymi go kolegami zakłóca spokój mieszkańców i doprowadza do dewastacji klatek schodowych. W rezultacie 13 października 2013 r. kierownik Zarządu Administracji (...) wystosował do Zarządu (...) Spółdzielni Mieszkaniowej pismo dotyczące wykluczenia ze spółdzielni powódki i jej męża z powodu uporczywego naruszania przez ich syna D. R. utrzymania czystości, porządku, higieny i estetyki w obiektach (...) Spółdzielni Mieszkaniowej. W piśmie tym wskazał na szczególnie uciążliwe zachowanie D. K.. Na posiedzeniu w dniu 28 października 2013 r. Rada Członkowska Zarządu Administracji (...) zaopiniowała pozytywnie wniosek w sprawie wszczęcia procedury związanej z wykluczeniem małżeństwa K. z członkostwa w spółdzielni, uzasadniając te opinie odpowiedzialnością głównego lokatora za zachowanie osób, w tym również członków rodziny zamieszkujących w ich lokalu. Z kolei Komisja Mieszkaniowo-Samorządowa w opinii z dnia 16 grudnia 2013 r. zauważyła, że obok nagannego zachowania syna powódki, także sama powódka dezorganizuje, uniemożliwia i utrudnia pracę Rady Nadzorczej, ponieważ, pomimo wezwania, wraz z innymi członkami spółdzielni nie opuściła posiedzenia Rady w dniu 26 listopada 2013 r., a takie zachowanie powódki powtarza się także podczas obrad innych organów samorządowych spółdzielni.

W związku z zawiadomieniami przez zarząd pozwanej spółdzielni (...) dokonywała częstych kontroli w bloku przy ul. (...). W 2013 r. skierowany został do sądu wniosek o ukaranie D. K. za wykroczenie polegające na uszkodzeniu mienia spółdzielni poprzez wybite szyby w drzwiach klatki schodowej. Poza tym, pomimo kilkudziesięciu interwencji podejmowanych od 2010 r. Policja nie odnotowała skarg na zachowanie D. K..

W dniu 19 grudnia 2013 r. Zarząd (...) Spółdzielni Mieszkaniowej podjął uchwałę o skierowaniu do Rady Nadzorczej wniosku o wykluczenie T. K. ze spółdzielni w związku z naruszeniem postanowień statutu oraz regulaminu utrzymania czystości, porządku, higieny i estetyki w obiektach GSM oraz ich otoczeniu i innych uchwał organów spółdzielni. Powódka została zaproszona na posiedzenie Rady Nadzorczej w dniu 28 stycznia 2014 r. Na tym posiedzeniu Rada Nadzorcza podjęła uchwałę nr (...) o wykluczeniu powódki ze spółdzielni. W uzasadnieniu tej uchwały podano, że zarząd złożył wniosek o wykluczenie członka w związku z naruszeniami postanowień statutu oraz regulaminu utrzymania czystości, porządku, higieny i estetyki w obiektach GSM oraz ich otoczeniu, z dokumentów wynika, że członkini nie przestrzega ww. regulaminu, następnie zacytowano art. 24 § 2 prawa spółdzielczego i § 16 statutu oraz

powołując się na powyższe stwierdzono, że Rada Nadzorcza uznała, że dalsze pozostawanie powódki w spółdzielni nie da się pogodzić z postanowieniami statutu. Pismem zarządu z dnia 30 stycznia 2014 r., doręczonym 4 lutego 2014 r., poinformowano powódkę o podjęciu uchwały, zaś pismem Rady Nadzorczej z dnia 7 lutego 2014 r. poinformowano powódkę o przebiegu procesów formowania wniosku o wykluczenie jej z grona członków.

W swych rozważaniach sąd I instancji przytoczył treść art. 24 i art. 42 § 2 i 3 prawa spółdzielczego oraz wskazał, że stosownie do § 16 statutu spółdzielni wykluczenie członka ze Spółdzielni może nastąpić, gdy z jego winy umyślnej lub rażącego niedbalstwa dalsze pozostawanie w spółdzielni nie da się pogodzić z postanowieniami statutu lub dobrymi obyczajami, o ile dążenia spółdzielni do zmiany postępowania członka okazały się bezskuteczne, przy czym wykluczenie członka może w szczególności nastąpić m.in. gdy członek uporczywie narusza postanowienia statutu, regulaminów oraz innych uchwał organów spółdzielni, wykracza w sposób rażący lub uporczywy przeciwko porządkowi domowemu czyniąc uciążliwym korzystanie z innych lokali. Sąd Okręgowy uznał za trafne twierdzenie powódki, że uchwała o jej wykluczeniu, wbrew przepisowi art. 24 § 5 prawa spółdzielczego nie posiada uzasadnienia, gdyż na uzasadnienie zaskarżonej uchwały powołano jedynie lakoniczne stwierdzenie, że powódka narusza postanowienia statutu i regulaminu utrzymania czystości, porządku, higieny i estetyki w obiektach GSM oraz ich otoczeniu, brak zaś było odniesienia do jakichkolwiek konkretnych zachowań powódki, które stanowiłyby wypełnienie ogólnikowo postawionych zarzutów, nie wyjaśniono, jakie zachowania lub postawy powódki naruszają konkretne postanowienia statutu lub regulaminu. W konsekwencji sąd I instancji uznał, że uchwała nie zawiera uzasadnienia, a przez to jest sprzeczna z przepisem ustawy i nieważna. Podstawy wykluczenia powódki zostały wskazane dopiero w odpowiedzi na pozew, zaś zakres kognicji sądu orzekającego w przedmiocie uchwały wykluczającej członka spółdzielni ogranicza się do tych przyczyn wykluczenia, które wyraźnie zostały wymienione w uzasadnieniu uchwały. Rola sądu nie polega na ocenie całokształtu zachowania członka spółdzielni, ale na zbadaniu, czy przyczyny podane w uchwale istniały oraz czy uchwała nie narusza przepisów prawa i postanowień statutu.

Odnosząc się do przyczyny wykluczenia podanej przez pozwaną spółdzielnię, to jest nagannego zachowania pełnoletniego syna powódki, sąd I instancji stwierdził, że jakkolwiek § 2 ust. 5 postanowień statutu oraz regulaminu utrzymania czystości, porządku, higieny i estetyki statuuje odpowiedzialność mieszkańca za osoby z nim współzamieszkujące, to nie można przyjąć, aby tego rodzaju odpowiedzialność zbiorowa mogła stanowić podstawę wykluczenia członka, skoro podstawą wykluczenia członka może być wyłącznie zachowanie szczególne, kwalifikowane, bowiem powinno nosić cechy zawinienia lub rażącego niedbalstwa. Powódka podejmowała wszelkie dostępne jej kroki dla poprawy zachowania syna, a zatem nie można zarzucić jej zawinienia lub rażącego niedbalstwa.

Apelację od powyższego wyroku wniosła pozwana zaskarżając wyrok w całości. Skarżąca zarzuciła wyrokowi naruszenie prawa materialnego, a to art. 24 § 2 i 5 ustawy z dnia 16 września 1982 r. – Prawo spółdzielcze w związku z postanowieniami § 16 ust. 1, 2 a i h, § 18 ust. 3 Statutu pozwanej spółdzielni poprzez przyjęcie, że uchwała o wykluczeniu powódki nie zawierała uzasadnienia, podczas gdy prawidłowa interpretacja ww. przepisów powinna prowadzić do wniosku, iż zaskarżona uchwała uzasadnienia takiego zawierać nie musi, a wystarczającym dla jej ważności jest aby organ, który podjął uchwałę, zawiadomił powódkę na piśmie wraz z uzasadnieniem o podjęciu zaskarżonej uchwały, a uzasadnienie to przedstawiało motywy podjęcia uchwały. Nadto skarżąca zarzuciła błędną ocenę całości zebranego w sprawie materiału dowodowego i błędne uznanie, że powódce nie można przypisać w jej zachowaniu winy umyślnej lub rażącego niedbalstwa, które jest bezwzględną przesłanką wykluczenia członka ze spółdzielni, w szczególności nie można jej przypisać odpowiedzialności zbiorowej czy zastępczej za syna, a sama powódka nie zawiniła, podczas gdy prawidłowa ocena materiału dowodowego powinna prowadzić do ustalenia, że powódce można przypisać winę umyślną lub co najmniej rażące niedbalstwo w rozumieniu przepisu art. 24 § 2 prawa spółdzielczego w zw. z postanowieniami § 16 ust. 1, ust. 2a i h statutu pozwanej spółdzielni i § 2 ust. 5 postanowień statutu oraz regulaminu utrzymania czystości, porządku, higieny i estetyki w obiektach GSM oraz ich otoczeniu. W konkluzji pozwana wnosiła o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa oraz zasądzenie od powódki na rzecz strony pozwanej kosztów postępowania za obie instancje.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Zarzut błędnej oceny materiału dowodowego w postaci, w jakiej został sformułowany w apelacji, pozbawiony jest doniosłości prawnej. Reguły oceny materiału dowodowego normuje przepis art. 233 § 1 k.p.c. Powołany przepis stanowi, że sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału. Stąd podniesienie zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. zawsze musi się wiązać z polemiką z dokonaną przez sąd oceną zebranego materiału i wymaga jednoznacznego wskazania, które z dowodów zostały przez sąd wadliwie ocenione, na czym polega błąd sądu w tej ocenie, jaka powinna być właściwa ocena tych dowodów i dlaczego. Mając na uwadze, że zarzut naruszenia prawa procesowego, aby był skuteczny, musi wskazywać, że naruszenie to miało wpływ na treść wyroku, koniecznym jest także wskazanie, które z ustaleń faktycznych poczynionych przez sąd są błędne, na czym błąd ten polega i jakie ustalenia, w świetle zebranego materiału, przy poprawnej jego ocenie, sąd powinien poczynić. Wadliwa ocena materiału dowodowego tylko wtedy ma znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy, gdy jej wynikiem jest błędne ustalenie okoliczności faktycznych dla tego rozstrzygnięcia istotnych. Tymczasem pozwana ograniczyła się do ogólnikowego stwierdzenia w apelacji, że sąd I instancji błędnie ocenił całość zebranego w sprawie materiału dowodowego, nie odwołując się do żadnych dowodów w sprawie przeprowadzonych i nie podejmując polemiki z ich oceną dokonaną przez sąd. Co więcej pozwana nie zakwestionowała żadnych ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego wyroku, ale zarzut ten skierowała przeciwko wysnutej z tych ustaleń ocenie o braku winy powódki, a w konsekwencji o braku podstaw do jej wykluczenia ze spółdzielni, nie rozróżniając przy tym ustaleń faktycznych od oceny prawnej. Pozwala to Sądowi Apelacyjnemu, bez konieczności przeprowadzenia własnej analizy materiału dowodowego, przyjąć ustalenia faktyczne poczynione przez sąd I instancji za własne i uczynić je podstawą swego orzeczenia.

Jak wyżej wskazano, zarzut dotyczący oceny materiału dowodowego i błędu w ustaleniach faktycznych jest skierowany przeciwko ocenie, że ustalone i w istocie niekwestionowane fakty nie dają podstaw do przypisania powódce winy co najmniej w postaci rażącego niedbalstwa. W szczególności pozwana, nie wskazując na żadne naganne zachowania samej powódki, usiłuje budować koncepcję odpowiedzialności zbiorowej i utożsamiać winę jej dorosłego syna z jej winą. Jakkolwiek abstrakcyjnie nie można wykluczyć możliwości takiego ustawowego uregulowania odpowiedzialności członka spółdzielni, to jednak przepis art. 24 § 2 ustawy z dnia 16 września 1982 r. – Prawo spółdzielcze odpowiedzialności zbiorowej nie przewiduje i nie daje podstaw do jej konstruowania w drodze wykładni. Przepis ten jednoznacznie stwierdza, że wykluczenie członka ze spółdzielni może nastąpić w wypadku, gdy z jego winy umyślnej lub z powodu rażącego niedbalstwa dalsze pozostawanie w spółdzielni nie da się pogodzić z postanowieniami statutu lub dobrymi obyczajami oraz że statut określa przyczyny wykluczenia. Wina stanowi podmiotową stronę czynu, ściśle związaną z osobą sprawcy i jest oceną, iż sprawca zachował się niezgodnie z obowiązującymi normami, pomimo że w warunkach w jakich się znalazł można było wymagać od niego zachowania z tymi normami zgodnego. Ze swej istoty wina dotyczy wyłącznie zachowania samego sprawcy, zaś ustawodawca zawsze, gdy chce przypisać danej osobie odpowiedzialność za zawinione zachowanie innej osoby, wprost o tym stanowi (np. w przepisach art. 430 i art. 474 k.c.). Przepis art. 24 § 2 prawa spółdzielczego nie stanowi o odpowiedzialności za zawinione zachowania innych osób, co więcej wyraźnie odnosi przesłankę zawinienia do zachowania samego członka spółdzielni używając wyrazów: „z jego winy umyślnej lub z powodu rażącego niedbalstwa”. Jakkolwiek przepis ten w zdaniu drugim stanowi, że statut określa przyczyny wykluczenia, to nie daje w ten sposób spółdzielni uprawnienia do wskazania w statucie przyczyn innych, niż zachowania, o których mowa w zdaniu pierwszym, a tylko uprawnienia spółdzielnię do sprecyzowania w statucie, jakie zachowania objęte powołanym przepisem będą stanowić przyczyny wykluczenia członka ze spółdzielni. W konsekwencji nie jest dopuszczalne ustanowienie w statucie spółdzielni, a tym bardziej w wydanym na jego podstawie regulaminie, jak to ma miejsce w odniesieniu do pozwanej spółdzielni, zasady odpowiedzialności zbiorowej.

Skoro pozwana nie powoływała jako podstawy wykluczenia żadnego działania lub zaniechania przypisywanego samej powódce, nie zakwestionowała też ustaleń o staraniach powódki mających na celu zmianę postępowania jej dorosłego syna, powyższe wywody dają dostateczną podstawę do oddalenia apelacji jako bezzasadnej, gdyż nawet podzielenie zarzutu dotyczącego wymogów uzasadnienia uchwały nie mogłoby doprowadzić do oceny, że uchwała była zgodna z prawem. Niemniej jednak zauważyć trzeba, iż pozwana zasadnie wskazuje, że przepis art. 25 § 5 prawa spółdzielczego nie nakazuje doręczenia wykluczonemu członkowi uchwały z uzasadnieniem, ale tylko zawiadomienie go na piśmie wraz z uzasadnieniem o wykluczeniu. W konsekwencji można dopuścić przyjęte przez § 18 ust. 3 i 4 Statutu pozwanej

spółdzielni rozwiązanie, że nie jest doręczana sama uchwała, ale zawiadomienie o wykreśleniu wraz z uzasadnieniem. Nie przekreśla to jednak trafności wyводу sądu I instancji, że takie uzasadnienie, nawet jeżeli znajdować się będzie w pisemnym zawiadomieniu, a nie stanowi integralnej części samej uchwały, musi wskazywać na konkretne zachowania członka spółdzielni, które zostały ocenione jako spełniające przesłanki z art. 24 § 2 prawa spółdzielczego. Tylko te fakty, wyraźnie wskazane w uzasadnieniu, będą podlegać ocenie dokonywanej przez sąd w procesie o stwierdzenie nieważności uchwały o wykluczeniu członka spółdzielni. Sąd I instancji, jakkolwiek w swym wywodzie mówił o uzasadnieniu uchwały, poczynił ustalenia dotyczące treści uzasadnienia zawartego w pisemnym zawiadomieniu o wykluczeniu skierowanym przez Radę Nadzorczą do powódki i to właśnie treść tego pisma ocenił jako ogólnikowe, pozbawione jakichkolwiek konkretnych faktów dotyczących powódki, a w konsekwencji przyjął, że nie można uznać, iż pismo to zawiera uzasadnienie uchwały. Sąd Apelacyjny w pełni ten pogląd podziela, zaś skarżąca nie była w stanie wskazać na żadnego elementu powołanego pisma, który spełniałby taki wymóg.

Z powyższych przyczyn apelacja jest bezzasadna i na podstawie art. 385 k.p.c. podlega oddaleniu.

Pomimo oddalenia apelacji brak było podstaw do zasądzenia od pozwanej na rzecz powódki kosztów postępowania apelacyjnego, gdyż powódka, zastępowana przez pełnomocnika będącego adwokatem, nie złożyła wniosku o przyznanie tych kosztów (art. 391 § 1 w zw. z art. 109 § 1 k.p.c.). Wprawdzie powódka złożyła odpowiedź na apelację, jednak ta została zwrócona na podstawie art. 132 § 1 k.p.c. wobec niedołączenia do niej dowodu jej doręczenia lub wysłania przesyłką poleconą pełnomocnikowi pozwanej. W konsekwencji wnioski w tym piśmie zawarte nie wywołały żadnych skutków procesowych (art. 130 § 2 k.p.c.).